

Ressursvenner

- guider til ny giv

Sluttrapport prosjekt Ressursvenner
i Oslo Sanitetsforening

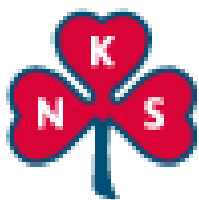
februar 2016 - juni 2019

Prosjektleder: May Holen
Koordinator: Goke Bressers

Prosjektidentifikasjon

Virksomhetsområde: Rehabilitering

Prosjektnummer: 2016/RB76884

Oslo
Sanitetsforening

Forord

Oslo Sanitetsforening har i tre år – 2016-2019 – gjennomført pilotprosjektet «Ressursvenner – guider til ny giv». Foreningen er stolt over å ha gjennomført et så viktig og godt prosjekt – fra da generalsekretæren tok kontakt i 2015 og spurte om vi kunne gjennomføre pilotprosjektet - til i dag hvor prosjektrapporten foreligger. Vi er også stolte over at den gode jobben foreningens medlemmer, frivillige og ansatte har gjort, har inspirert Norske Kvinners Sanitetsforening til å starte et landsomfattende prosjekt basert på våre erfaringer i Oslo.

Vi i Oslo Sanitetsforening er mest av alt ydmyke over den tilliten som voldsutsatte deltagere har vist oss ved å komme til oss i en sårbar situasjon og bedt om en Ressursvenn, og vi er utrolige glade over den fantastiske innsatsen som alle frivillige har gjort i dette prosjektet. Frivillige har gitt av sin tid, sin empati og omsorg og har vært en ressurs i ordets virkelige betydning.

Dette prosjektet hadde ikke vært mulig å gjennomføre uten erfaring og fagkunnskap. Oslo Sanitetsforening har gjennomført lignende prosjekter gjennom mange år og brukte erfaringer fra disse inn i arbeidet med Ressursvenner. Arbeid med voldsutsatte var imidlertid et nytt fagfelt for oss, og vi vil takke Oslo Krisesenter ved Inger-Lise W. Larsen og alle ansatte for deres positivitet og engasjement fra første stund. Ansatte på krisesenteret har delt av sin kunnskap og veiledet ansatte og frivillige i foreningen til det beste for prosjektet.

Vi vil også takke Norske Kvinners Sanitetsforening ved generalsekretær og fagpersoner i sekretariatet for samarbeidet i prosjektperioden.

Extrastiftelsen og Oslo kommune har finansiert prosjektet, og vi takker begge for den gode økonomiske støtten.

For meg, som prosjektleder, er det svært tilfredsstillende at styret i foreningen har vedtatt at «Ressursvenner – guider til ny giv» blir en del av vår faste virksomhet. Dermed kan vi fortsette det viktige, forebyggende arbeid mot vold i nære relasjoner.

Oslo, 30. august 2019

May Holen
Daglig leder/prosjektleder

Sammendrag

1 av 5 voldsutsatte kvinner flytter tilbake til voldsutøveren etter boopphold på krisesenter. Mange er isolerte og har ingen rundt seg som kan støtte dem når de ønsker å etablere seg på nytt etter brudd. Prosjektet Ressursvenner er skapt for å koble en frivillig mot en voldsutsatt kvinne for å kunne gi henne støtte og tillit til å begynne med et nytt kapittel i livet uten vold. Målet med koblingen er å forebygge at kvinnen går tilbake til overgriperen. Prosjektet er et samarbeid mellom Oslo Sanitetsforening, Oslo Krisesenter og Norske Kvinners Sanitetsforening. Det ble dannet en styringsgruppe og en prosjektgruppe. I Oslo Sanitetsforening ble det ansatt en koordinator som lærer opp og veileder frivillige Ressursvenner for å kvalitetssikre koblingene. De frivillige og de voldsutsatte møtes 2-4 ganger i måneden, og ser hverandre da mellom 1 og 5 timer. Mange går tur sammen, eller går på kafe eller hjem til hverandre. Samtalene mellom begge to er en viktig del av vennskapet som formes. De fleste voldsutsatte i koblingen er ikke etnisk norske, og ønsker å øve seg på norsk og bli bedre kjent med norsk kultur. Ressursvennene hjelper med å utvide nettverket til de voldsutsatte slik at de kommer ut av isolasjonen. Det har totalt vært cirka 85 koblinger i prosjektperioden, noe som viser hvor stort behovet er blant kvinnene. Tilbakemeldingene har vært veldig positive og prosjektet har vunnet to priser. Ressursvenner blir evaluert av forskere ved NOVA-instituttet og resultatene forventes i oktober i år. I mellomtiden har Norske Kvinners Sanitetsforening utvidet prosjektet til flere steder i landet, og de fortsetter med å starte opp nye grupper med Resursvenner. Oslo Sanitetsforening anser tiltaket som ekstremt viktig og har gjort Ressursvenner til fast virksomhet i organisasjonen, under nytt navn Ressursvenn.

Kapittel 1. Bakgrunn for prosjektet og målsetting

1.1 Begrepsavklaring

Deltaker: den voldsutsatte som har fått en Ressursvenn

Ressursvenn: en kvinne som har gått kurs i OSF for å være frivillig for en voldsutsatt

Kobling: når en deltaker og Ressursvenn har blitt koblet sammen

OSF: Oslo Sanitetsforening, organisasjonen som organiserte prosjektet

N.K.S.: Norske Kvinners Sanitetsforening, paraplyorganisasjon og samarbeidspartner

O.K.: Oslo Krisesenter, samarbeidspartner

Bosenter: avdelingen i O.K. hvor voldsutsatte kan få beskyttet bo-opphold

Dagsenter: avdelingen i O.K. hvor voldsutsatte kan få ulike tilbud, for eksempel: samtaler, råd, veiledning og juridisk hjelp

Bokollektiv: bo- og støttetilbud for ungdom over 18 år som er utsatt for tvangsekteskap, trusler om tvangsgifte, ekstrem sosial kontroll eller annen æresrelatert vold

Rosa: tilbud til personer utsatt for menneskehandel, på O.K.: bosted for kvinner

1.2 Bakgrunn for prosjektet

På en nasjonal konferanse om vold mot kvinner i 2014, fortalte en voldsutsatt kvinne om sine opplevelser. Hun snakket om hvorfor hun gang etter gang flyttet tilbake til overgriper. Livet med overgriper virket rett og slett enklere enn å skulle klare seg alene etter boopphold på krisesenter. Alt det praktiske som hun måtte greie helt alene virket uoverkommelig. Gjennom mange års samliv med overgriperen, hadde hun mistet både nettverket sitt og troen på seg selv. Livet alene ble vanskeligere enn å være i et forhold preget av vold.

I salen satt en grepet N.K.S.' generalsekretær, Grete Herlofson, «Her kan frivilligheten gjøre en forskjell», tenkte hun. Frivillige som kan bistå voldsutsatte kvinner i reetableringsfasen. Ikke som terapeut, men som medmenneske og en guide i overgangen. En som kan støtte med praktiske utfordringer, være et øre og en trygghet, og introdusere den voldsutsatte for et annet nettverk enn det overgriperen representerer. Dette var starten på N.K.S. sitt arbeid med å utvikle et tilbud som kan støtte voldsutsatte i prosessen med å bryte med overgriper.

N.K.S. tok kontakt med Oslo Sanitetsforening, fordi OSF hadde erfaring med store prosjekter og lignende arbeid, og som dessuten hadde ressurser til å drive et så omfattende prosjekt. Det ble ansatt en koordinator for prosjektet i OSF som utviklet tiltaket i samarbeid med Oslo Krisesenter og N.K.S. Oslo Krisesenter var fra første stund entusiastisk og behjelpelig med å kartlegge behovene hos kvinnene, og med å sette rammer for prosjektet. I 2016 ble dermed pilotprosjektet «Ressursvenn – guider til en ny giv» til, et samarbeid mellom Oslo Sanitetsforening, Norske Kvinners Sanitetsforening sentralt og Oslo Krisesenter, igangsatt med støtte fra ExtraStiftelsen og Oslo Kommune.

1.3 Mål med prosjektet

Mange voldsutsatte er ensomme og har flyktet fra nettverket sitt. I tillegg fører den voldelige relasjonen ofte til at den voldsutsatte gradvis reduserer sin kontakt med omverden. Dette kan være resultat av taktiske grep fra den voldelige partneren, som bevisst ønsker å isolere kvinnen, for eksempel ved sjalusi og kontroll. Men det kan også skyldes mer subtile mekanismer over tid knyttet til psykisk vold, der den voldsutsatte kvinnen over tid begynner å miste troen på seg selv og sin egen dømmekraft og virkelighetsforståelse. Da er det veldig vanskelig å bryte med voldsutøveren, og da er sjansen stor for at den voldsutsatte etter hvert flytter tilbake til voldsutøveren.

Målsettingen er at den voldsutsatte kvinnen sakte, men sikkert skal få tro på seg selv og kunne se en annen virkelighet for seg selv og sin eventuelle familie. Vi vet at 1 av 5 kvinner går tilbake til voldsutøver, vi har et mål om at ressursvennprosjektet skal ha en forebyggende effekt, slik at på sikt vil færre gå tilbake.

En Ressursvenn er en frivillig som kan hjelpe den voldsutsatte kvinnen med å komme ut av den isolasjonen. Hun skal være en støttespiller og samtalepartner for deltakere. Ressursvennen gir av seg selv og sin tid på frivillig basis, og er en døråpner for den voldsutsatte inn i det nye lokalsamfunnet.

Ressursvenner skal styrke den forebyggende innsatsen mot vold i nære relasjoner ved å jobbe målrettet for å forhindre at voldsutsatte kvinner gjenopptar relasjonen med overgriper. Ved å styrke voldsutsattes nettverk og tro på seg selv og sin kompetanse, minsker risikoen for at de havner tilbake hos en voldelig partner eller omsorgsperson.

Ved siden av hovedmålet har prosjektet flere delmål. Prosjektet skal hjelpe kvinnene når de ønsker å reetablere seg utenfor det voldelige forholdet. Den frivillige skal være venn, støtte og bistå i kontakt med lokalmiljøet. Dermed gir prosjektet frivillige mulighet for å kunne bidra med varme og omsorg for kvinner i en utsatt livssituasjon. Det å kunne gjøre noe for en annen person som trenger hjelp har stor betydning for de fleste. Prosjektet tar sikte på å fremme nettverk, vennskap, inkludering og mangfold i lokalsamfunnet noe som står høyt på agendaen til sanitetskvinnene.

Ressursvenner er et gratis tilbud for kvinner som bor i Oslo og skal være et lavterskeltilbud.

Kapittel 2. Prosjektgjennomføring

2.1 Organisering

Prosjektet i Oslo Sanitetsforening har en prosjektleder og en koordinator som jobber til daglig med prosjektet. I tillegg har det blitt dannet en prosjektgruppe og en styringsgruppe.

Prosjektgruppen består av: daglig leder May Holen (prosjektleder), Goke Bressers (koordinator for prosjektet i Oslo Sanitetsforening), Trine Munkvold Lindset (prosjektleder i Norske Kvinners Sanitetsforening) og Ellen Reme (seksjonsleder Dagsenteret ved Oslo Krisesenter). Prosjektgruppens oppgave er å være faglig rådgiver for prosjektet. Tiltaket stiller store krav til gode faglige vurderinger for å gi kvinner i en sårbar situasjon god hjelp.

Styringsgruppen består av: prosjektleder May Holen i Oslo Sanitetsforening, generalsekretær Grete Herlofson i Norske Kvinners Sanitetsforening, styremedlem May Cecilie Lossius i Oslo Sanitetsforening. Goke Bressers, koordinator i Oslo Sanitetsforening, er sekretær for styringsgruppen.

2.2 Gjennomføring av koblingen

Det er Oslo Krisesenter som vurderer om det kan være aktuelt med en Ressursvenn for kvinnene. O.K. tar alltid en sikkerhetsvurdering før de spør kvinnene om de har behov for en Ressursvenn. Det vil si at de ser på trusselnivået og tar en avgjørelse om situasjonen til kvinnene har vært stabil nok over en lenger periode. Noen ganger er voldsutøver ikke i landet lenger eller sitter for eksempel i fengsel, som gjør at en Ressursvenn kan komme inn ikke så lenge etter brudd.

Når en mulig deltaker i prosjektet er sikkerhetsklarert vil hennes kontaktperson på O.K. fylle ut et skjema med henne. På skjemaet blir det spurt om:

- kontaktinfo og alder
- hvilket språk kvinnen snakker
- om hun har barn
- hva hun ønsker å gjøre med en frivillig, om hun trenger hjelp til noe
- om hun har ønsker i forhold til den frivillige (alder, språk, kultur, barn)
- når det passer for henne å møte den frivillige (på dagtid, kveldstid og/eller helger)

Kontaktpersonen på O.K. tar da kontakt med koordinatoren, ofte med en muntlig beskrivelse av kvinnen og hvilke behov hun har. Koordinatoren går gjennom de frivillige som er klare til oppdrag for å se om det er noen som passer til deltakeren ønsker. Det blir tatt kontakt over telefon med aktuelle frivillige med en kort, anonymisert presentasjon. En typisk presentasjon kan se slik ut:

«Kvinne, i 30 årene, ingen barn, søker en Ressursvenn som hun kan gå turer med og invitere hjem på en kopp te. Kvinnen ønsker en Ressursvenn i samme aldersgruppe, hun snakker noe norsk, og godt engelsk. Kvinnen er en rolig person som kan ha vanskeligheter med å huske avtaler, trenger påminnelser til møter.»

Dersom den frivillige har mulighet og lyst til å møte kvinnen organiserer koordinatoren et møte hvor den frivillige, deltakeren og hennes kontaktperson og koordinatoren selv er tilstede: et koblingsmøte. Noen ganger er koordinatoren allerede kjent med kvinnen, da kan det hende at kontaktpersonen ikke behøver å delta på koblingsmøtet.

Noen ganger er det en voldsutsatt kvinne som selv tar kontakt, etter å ha hørt om oss på Krisesenteret. Hvis hun fortsatt har en kontaktperson på O.K. blir vedkommende informert, hvis ikke må koordinatoren ta en sikkerhetsvurdering basert på informasjonen hun får fra kvinnen og innhentet informasjon fra O.K.

Vi har også hatt henvendelser fra NAV, hvor de har hatt behov for bistand til sine voldsutsatte brukere, dette har vi bistått med i ett tilfelle. Dette resulterte i at kvinnen fikk tilbud av O.K. sitt dagsenter. Når hun var sikkerhetsklarert derfra fikk hun en Ressursvenn.

Et koblingsmøte har først og fremst som formål at deltakeren og den frivillige blir kjent med hverandre. Koordinator forteller litt om hva en Ressursvenn er og ber deretter den frivillige å fortelle litt om seg selv. Så oppstår ofte en samtale mellom deltakeren og Ressursvennen, som kontaktpersonen og koordinatoren kan styre litt, men ikke behøver å delta aktivt i. Når begge har fortalt litt og snakket om eventuelle felles interesser blir det snakket om rammer for prosjektet. Alle går gjennom og undertegner en samarbeidsavtale hvor betingelser for prosjektet blir nevnt. Koblingsmøtet er en fin arena for å få et ansikt på et navn, avklare forventninger, besvare spørsmål og bidra til å gi kvinnen og Ressursvennen forslag til aktiviteter og møteplasser for fremtidige møter. Etter møtet har koordinatoren og Ressursvennen en kort samtale om hvordan den frivillige opplevde møtet, og om hun har lyst til å bli Ressursvenn for kvinnen. Kontaktpersonen på O.K. tar kontakt med kvinnen i etterkant, og hvis hun også har lyst til å bli bedre kjent med den frivillige så er det en

kobling. Kontaktpersonen gir beskjed til koordinatoren, og hun ber da den frivillig om å ta kontakt med deltakeren for å avtale et første møte uten andre tilstede.

Den frivillige og deltakeren ser hverandre i utgangspunktet to til fire ganger i måneden, hver gang fra en til fire timer. Ressursvenner kan gi støtte i form av samtaler eller praktisk hjelp som for eksempel hjelp med å søke ny bolig. De fleste deltakere er ikke etnisk norske, og ønsker hjelp med å bli bedre i norsk. Mange vil lære mer om Norge og norsk kultur, og liker å lære den frivillige om sin egen kultur. Å ha en samtalepartner som hun kan vende seg til er en av de viktigste elementene i koblingen. Den frivillige hjelper kvinnen med å utvide nettverket sitt, slik at hun kommer seg ut av isolasjonen.

Koordinatoren følger koblingen tett opp i begynnelsen. Hvis alt går bra tar hun innimellom kontakt med deltaker eller frivillig, og lar hyppigheten av oppfølgingen være opp til den frivillige. Alle koblingene følges opp av koordinatoren. Det tilbys veiledning både i grupper og alene. Mange frivillige foretrekker å ha veiledning gjennom telefonsamtaler, andre sender meldinger eller eposter. O.K. informerer koordinatoren når det skjer noe som har betydning for den frivillige. Omvendt informerer koordinatoren O.K. om hvordan koblingen fungerer og hva eventuelle utfordringer er.

Avslutning av en kobling kan skje på forskjellige måter. Når alt går bra og den frivillige og deltakeren ser hverandre jevnlig, så avsluttes den offisielle koblingen etter 9-12 måneder. Da har de blitt godt kjent med hverandre og det er som regel ikke mye behov for oppfølging lenger. Noen ganger kan det bli gjort unntak hvis koblinger trenger mer tid. Andre ganger så avsluttes koblingen fordi deltakeren flytter ut av byen, eller ikke lenger har det samme behovet for støtte som hun hadde før.

2.3 Samarbeidspartnere + roller i prosjektet

2.3.1 Norske Kvinners Sanitetsforening

N.K.S. er paraply-organisasjonen til Oslo Sanitetsforening. N.K.S. har fokusert på vold i nære relasjoner i mange år, og satt søkelyset på hjelpetiltak til kvinner i voldelige relasjoner. Dette drar OSF nytte av i prosjektet, og det forventes at sekretariatet vil fortsette å arbeide for å styrke sin kompetanse på dette området i tiden fremover. Sekretariatet bidrar derfor med faglig innspill til koordinatoren og andre i prosjektet. Koordinator og prosjektleder i OSF har også bidratt til det nasjonale Ressursvenn prosjektet, med informasjon og bidrag til kurs. Koordinator i OSF sitter i ressursgruppen i det nasjonale prosjektet.

2.3.2. Oslo Krisesenter

OSF har et tett samarbeid med O.K., det er de som rekrutterer inn kvinner til prosjektet, de deltar på koblingsmøter og bistår med veiledning av koordinatoren i Oslo Sanitetsforening, samt i noen tilfeller kan veilede de frivillige dersom det er behov. De fungerer også som et mellomledd mellom koordinatoren i OSF og deltakeren i prosjektet. Dette er naturlig med tanke på at kontaktpersonen på krisesenteret vil ha en tryggere relasjon med den voldsutsatte kvinnen.

Koordinator for prosjektet deltar regelmessig på nettverksmøter som ukentlig finner sted. På disse møtene treffer voldsutsatte kvinner hverandre for å ha en hyggelig kveld sammen. Noen kvinner bor på krisesenteret, og har nettopp flyktet fra voldsutøveren, mens andre kvinner har lagt den relasjonen bak seg for flere år siden. Kvinnene kan støtte hverandre og få nye venner. På møtene forteller koordinatoren om Ressursvenner, og blir kjent med kvinnene slik at terskelen for å ta kontakt blir lavere.

Tre ganger i året finner evalueringsmøter sted med hovedkontaktpersonene fra hver avdeling på O.K. og koordinatoren for prosjektet. På møtene gjennomgås samarbeidet som har positiv effekt for både kvinnene og prosjektet.

Nå prosjektet blir avsluttet, blir både prosjektgruppen og styringsgruppen lagt ned, i stedet for det får tiltaket en faglig ressursgruppe. Den har som formål å gi faglig innspill og støtte, og skal samles flere ganger i løpet av året.

2.4 De frivillige

Alle som er frivillige i prosjektet har gått på obligatorisk kurs (se neste avsnitt). I tillegg så har de levert politiattest, underskrevet taushetserklæring og har hatt en individuell samtale med koordinator. Siden oppstart av prosjektet er det over 100 frivillige som har deltatt på kursene. Kun kvinner kan være frivillig i prosjektet, og aldersgrensen ble etter hvert satt til 25 år. I det første året var det mange under 25 år som var interessert i å bli frivillig, men det viste seg at ikke alle var modne nok til å bygge opp en til tider utfordrende vennskap med disse kvinnene. I figur 1. kan man se alderen på de frivillige som sto registrert som aktiv i juni 2019. Av de i kategorien 30 til 40 år er de aller fleste i begynnelsen av 30-årene. Mange av deltakere ønsker seg en Ressursvenn på samme alder, og det er forholdsvis mange deltakere mellom 35 og 45 år. Akkurat i denne alderskategorien er det vanskelig å få rekruttert frivillige.

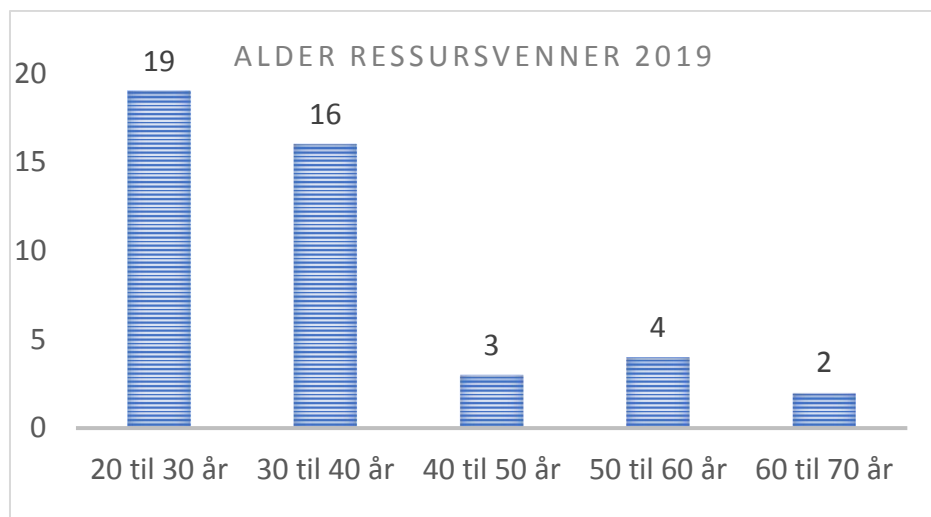

Fig.1 Aldersfordeling fra de frivillige som var aktiv i første halvåret 2019

De fleste frivillige er ikke medlemmer i Oslo Sanitetsforening. Alle får likevel tilbud om å være med på ulike arrangementer i foreningen, som foredrag, sosialt samvær og kurs. De som melder seg på til kurs har ofte hørt om prosjektet gjennom andre, gjennom sosiale medier, annonse på frivillig.no eller hjemmesiden til Oslo Krisesenter. Mange som vil være frivillig har et stort ønske om å kunne være til støtte for akkurat denne målgruppen, noen ganger fordi de har opplevd vold selv. Når noen har opplevd vold selv, og vil være Ressursvenn, så gjør koordinator en vurdering basert på samtaler med kvinnen.

2.5 Kurs

Siden prosjektstart i 2016 har det vært arrangert syv kurs for frivillige Ressursvenner. Kurset er obligatorisk og går over fire kvelder en gang per uke i fire uker. Det inneholder en kombinasjon av informasjon om prosjektet og OSF, samt mye faglig læring om tematikken. Oslo Krisesenter er også delaktig i kursrekken, de har frem til nå deltatt på to av fire kurskvelder. På en kurskveld kommer en ansatt fra O.K. for å snakke om vold og reaksjoner på vold. På en annen kveld er de frivillige med til krisesenteret for å få presentert de ulike avdelingene og for å få informasjon om krisesenteret.

I etterkant av kurset innkalles de frivillige til samtale med koordinator i OSF. Denne samtalen er obligatorisk for den frivillige. Her vurderes egenhet og modenhet til de frivillige og de blir spurt om

interesser, språk og ting de ønsker å gjøre sammen med deltakeren. De får også spørsmål om de selv har opplevd vold i nære relasjoner, og hvis det er tilfelle så må de vurderes på en annen måte enn de som ikke har opplevd dette. Derfor er det viktig for den frivillige å bruke tid, både på å bli kjent med kvinnen, men også kjenne på følelsen av å bli avvist. Dette er ofte ikke personlig, men deltakeren har opplevd så mye traumatisk i livet at de ikke klarer å gjennomføre det de i utgangspunktet ønsker. Derfor ser vi det som viktig at den frivillige må vite om de forskjellige reaksjonene som kvinnen kan ha. Det er fint å bli kjent med den frivillige en-til-en. I en større gruppe er det mer utfordrende å kartlegge den enkelte. I rollen som frivillig i dette prosjektet er det svært viktig at de frivillige vet hva de sier ja til og at de vet hvor sårbare disse kvinnene kan være.

Det er stor interesse for prosjektet, og det har vært lett å rekruttere nye frivillige, bortsett fra kvinner i aldersgruppen 35 – 45 år.

2.6 Endringer som har blitt gjort i løpet av prosjektperioden

Siden prosjektoppstart i februar 2016 har det blitt gjort noen endringer underveis. Disse endringene er basert på erfaringen som er gjort og tilbakemeldinger som har blitt gitt fra deltakere i prosjektet, de frivillige, krisesenteret og koordinator i OSF. Det har vært to skifter av koordinator, en gang i august 2017 og en gang i februar 2019 som ledet til noen endringer i arbeidsmetode.

I 2017 ble det ytret et ønske om at koordinator i OSF skulle delta mer aktivt på Oslo Krisesenter. Bakgrunnen for dette var at koordinator skulle bli bedre kjent med ansatte og kvinnene som er tilknyttet O.K. Dette var også et ønske som kom spesielt fra brukerne av Oslo Krisesenter, da det var viktig for dem å bli trygge på koordinator. Det ble opprettet faste møtepunkter for koordinator og ansatte på Oslo Krisesenter, og daværende koordinator deltok derfor jevnlig på tiltaket «nettverk». Dette er et prosjekt i regi av Oslo Krisesenter hvor kvinner og deres barn møtes hver onsdag for måltid og aktiviteter. Disse kvinnene er de samme som er Ressursvenner sin målgruppe. Deltakelsen har vist seg å være så nyttig at koordinatoren deltar fast på møtene. Å delta på hvert nettverksmøte oppleves som veldig hensiktsmessig da det gir anledning for å bli bedre kjent med mange av kvinnene som er i kobling og skal kobles.

Det har også blitt gjort endringer i koblingsmetode. Beskrivelsen som ligger under avsnittet `Gjennomføring av kobling` er den som benyttes i dag. Tidligere, da pågangen var stor og frivilligbasen hadde utvidet seg så massivt, mente koordinator at det var både tidsbesparende og hensiktsmessig å sende ut email med beskrivelse av ny henvendelse til alle frivillige som var ledige. Da kunne de frivillige selv ta kontakt med koordinator hvis de ville møte kvinnen. Det gjorde at koblinger raskere kom til stand, med det ledet også til at koblinger ble avsluttet fordi det ikke var kjemi mellom deltaker og frivillig. Nåværende koordinator er tilbake til den originale koblingsmetoden hvor det er koordinator som vurderer hvilke frivillige som passer best til behovene til kvinnen som ønsker seg Ressursvenn. Da er det mulig at det tar litt lenger tid, men koblingen har en større sjans for å lykkes og dermed øker kvaliteten på koblingene.

Oslo Sanitetsforening mener at det er viktig at alle skal få like muligheter. I starten av prosjektet kom alle brukerne fra O.K.'s avdelinger dag- og bosenteret. Siden ble også avdelingen «Rosa» inkludert. Kvinnene på Rosa er ofre for menneskehandel. Forskjellen med denne avdelingen er at kvinnene ikke er i en reetableringsfase, men de bor under krisesenteret sitt system veldig lenge. Noen så lenge som flere år. Selv om de ikke skal «reetableres» på lik linje med de som kommer fra de andre avdelingene, så er de isolerte og kan dra mye nytte av å ha en Ressursvenn. Også O.K.'s avdeling «Bokollektivet» er nå med i koblingene våre. Der bor det jenter og gutter mellom 18-25 år som er utsatt for tvangsekteskap og æresrelatert vold. Her har vi også åpnet for kobling med en gutt, som var vellykket.

Rutinene for kobling med bokollektivet er endret, slik at koblingene nå følges tettere opp av de ansatte der. Brukergruppen i bokollektivet har som utfordring at de ikke alltid møter opp. Årsaken til denne utfordringen antas å være at jentene er relativt unge og mange av dem har levd isolert og ikke har kunnet eller måtte forholde seg til så mange avtaler før. I tillegg er de på et litt kaotisk sted i livet hvor avtaler lett glemmes. Med ekstra oppfølging får de støtten som trenges for å komme i gang med koblingen. Mange av disse jentene har vanskeligheter med relasjoner og dermed er det også en trygghet for dem å ha med en ansatt på koblingsmøtet.

I forhold til de frivillige har det blitt endringer basert på erfaringer. Aldersgrensen ble økt fra 22 til 25 år. Årsaken til dette var at koordinator opplevde det som utfordrende å koble de aller yngste. Alderskravet fravikes dersom de har særlig relevant kompetanse. OSF har fått flere henvendelser fra kvinner som ønsker å være Ressursvenn som selv har blitt utsatt for vold tidligere i livet. I samråd med Oslo Krisesenter ble det bestemt at det må være mer enn fem år siden kvinnen selv har bodd på krisesenteret. Koordinator skal da ta en avgjørelse, basert på en individuell samtale med kvinnen. Bearbeiding av egne traumer, modenhet og egnethet vektlegges. På denne måten ønsker OSF å forebygge at deltakeren får en Ressursvennen som ikke passer og at den frivillige ikke blir retraumatisert.

Tidligere koordinator startet opp veiledningskvelder en gang i måneden. Dette var et ønske fra de frivillige. Det viste seg derimot at det ikke kom så mange på disse kveldene. Nå tilbys det gruppeveiledning eller erfaringsdelinger to ganger i året. Det ser ut til å være tilstrekkelig, i kombinasjon med individuell veiledning.

Kapittel 3. Resultater og resultatvurdering

3.1 Erfaringer hittil

Prosjektet fikk en flyvende start. Allerede det første året ble det kurset 28 frivillige, hvorav 16 begynte i en kobling det året. Oslo Krisesenter var svært engasjert i prosjektet, som gjorde at det raskt kom henvendelser fra kvinner som ønsket seg en Ressursvenn.

Noen statistikker:

	2016	2017	2018	2019
Ønsket antall nye frivillige	15	20	20	20
Oppnådd antall nye frivillige	28	37	42	0*
Ønsket antall koblinger	10	15	25	25
Oppnådd antall koblinger	16	28	40	21*

Fig. 2 Oversikt over antall frivillige og antall koblinger

* fra januar t.o.m. juni 2019

Bortsett fra henvendelser som blir til en kobling med en Ressursvenn er det også noen henvendelser som ikke fører til en kobling. Eksempler kan være at situasjonen eller trusselnivået til kvinnen har endret seg, eller at hun først takket ja til tilbudet men etter hvert ombestemte seg. I et sjeldent tilfelle hadde vi ikke en frivillig i ønsket aldersgruppe som gjorde at vi måtte henvise til en annen

organisasjon. Det første halvåret i 2019 har det for eksempel kommet 21 henvendelser som førte til nye 15 koblinger i det første halvåret. I noen tilfeller får deltakere senere likevel en frivillig, mens andre får hjelp på andre måter.

Hovedmålet i prosjektet, det å forebygge at voldsutsatte flytter tilbake til overgriperen, er vanskelig å måle. Kvinner som ikke (lenger) bor på Oslo Krisesenter velger selv om de vil fortsette med veiledning på O.K., og på O.K. følger de ikke opp kvinner over lang tid, med mindre kvinnene ønsker det. I OSF blir kvinnene heller ikke fulgt opp etter koblinger blir avsluttet. Dermed kan vi ikke si noe om antallet kvinner som flytter tilbake til voldsutøver. Det vi kan si er at vi kun vet om en kvinne som flyttet tilbake mens hun var i kobling. I alle de andre koblingene har vi ikke hørt noe om det, som kan tyder på at det å ha en Ressursvenn har en forebyggende effekt.

Ved siden av hovedeffekten ser vi at koblingene oppfyller behovene som kvinnene har etter brudd og opphold på krisesenter. De får hjelp til å utforske byen, de utvider nettverket sitt og de lærer mer om for eksempel norsk språk og kultur. Både fra frivillige og deltakere får vi som oftest positive tilbakemeldinger. Etter 9-12 måneder avslutter vi den offisielle koblingen, men vi vet at mange fortsetter å møte hverandre, og Ressursvenner sier ofte at de ikke ser på kvinnen som deltaker lenger, men som venn. I særlige tilfeller blir det vurdert at koblingen kan være lenger enn ett år.

Tilbakemeldingene fra Oslo Krisesenter har vært utelukkende positive. O.K. har hele veien vært involvert i prosjektet og bidrar både med fagkunnskap, til kurs og veiledning av koordinator. Antall koblinger og den store pågangen fra krisesenteret viser at dette er et prosjekt som det er et stort behov for. Det viser også at Oslo Krisesenter har tilliten til at OSF besitter den profesjonaliteten og fagkunnskapen som trengs for å forvalte et av ettervernstilbudene som O.K. velger å benytte seg av.

Samarbeidet har fungert så bra at det i mars 2018 ble besluttet å opprette et nytt prosjekt som skulle være et tilbud fra OSF til Oslo Krisesenter. Prosjektet «Lesevenn» ble start opp i midten av 2018 for å styrke barns språkutvikling og for å gi dem trygg voksenkontakt. Frivillige kommer til Oslo Krisesenter på fast tidspunkt i helgene for å lese for barna som bor på krisesenteret. Dette prosjektet har gått over all forventning og det har blitt svært positivt mottatt av både beboere på senteret og de ansatte.

I år blir det gjort en stor evaluering av prosjektet i OSF i regi av N.K.S., hvor en forsker i NOVA intervjuer både deltakere og frivillige i OSF, samt andre som er involvert i prosjektet. I løpet av høsten blir resultatene presentert, noe som vi ser på som veldig viktig for å kunne forbedre tiltaket.

Prosjektet har vunnet to nasjonale priser som har hatt betydning for prosjektet. OSF mottok prisen for «Årets prosjekt» i Norske Kvinners Sanitetsforening i 2017. I 2018 ble Justis- og beredskapsdepartementets «Samarbeids- og samordningsprisen for arbeidet mot vold i nære relasjoner» tildelt OSF for Ressursvenner – guider til ny giv. Det var statssekretær i Justis- og beredskapsdepartement, Thor Kleppen Sættem, som delte ut prisen. Dette førte til oppmerksomhet hos blant annet politikere. Det førte også til at OSF ble invitert til å holde et foredrag på den nasjonale konferansen om å forebygge vold i nære relasjoner i organisasjon av Kompetansesenter for kriminalitetsforebygging. Der ble OSF møtt med stor interesse for prosjektet.

På grunn av sårbarheten av deltakere i prosjektet har det vært vanskelig å stå frem i offentligheten. OSF har fått flere forespørsler fra medier og organisatorer fra seminarer og konferanser om for eksempel kunne intervju frivillige og / eller deltakere. Med retningslinjer for medie håndtering har OSF forsøkt å beskytte deltakere, som i flere tilfeller ledet at det ble takket nei til medieoppmerksomhet. Det er allikevel mye kjennskap til prosjektet rundt omkring.

3.2 Resultatvurdering

For å kunne gi vitenskapelig svar på spørsmålet om Ressursvenner forebygger at voldsutsatte går tilbake til voldsutøver må det bli gjort en undersøkelse som kan være vanskelig å få til. Som nevnt i forrige avsnitt er det flere faktorer som gjør at det er vanskelig å følge opp deltakere over lang tid. Likevel kan en sårn type forskning ha stor betydning for tiltaket så det ansees verdt å undersøke mulighetene for forskning.

Det hadde også vært veldig nyttig å kunne få kunnskap om sammenlignende prosjekter i andre land. Hvordan blir frivilligheten brukt for denne målgruppe andre steder i verden? Oslo Sanitetsforening vil utforske dette mer den neste perioden for å så kunne lære mer om frivillig innsats for voldsutsatte.

Uten villigheten og innsatsen som Oslo Krisesenter gjorde hadde det ikke vært mulig å drive dette prosjektet. En stor forutsetning for å tilby prosjektet på andre steder er å få det lokale krisesenteret like motivert som Oslo Krisesenter er. Det er de ansatte på O.K. som forteller kvinnene om tilbudet og som kan svare på de første spørsmålene kvinnene har. Derfor er det viktig at alle ansatte har kunnskap om og tro på prosjektet, noe som i Oslo var tilfellet.

Mange kvinner som benytter seg av tilbudet har veldig dårlig råd. Det begrenser hva man kan gjøre i en kobling og bidrar til isolasjonen. Selv om det finnes mange aktiviteter som kvinnene i koblingene gjør, som ikke koster noe, så er det veldig fint å ha muligheten å møtes for en aktivitet som koster litt penger. Bare det å kunne sette seg på en kafe etter å ha gått en tur for eksempel kan ha stor betydning. Når deltakeren vet at det ikke er den frivillig som selv betaler for utgiftene til kopp kaffe, så er hun villigere til å sette seg ned å la seg by på noe å drikke. Dermed beholder relasjonen sin likeverdighet. Andre ganger kan det være veldig fint å gjøre en morsom og avslappende aktivitet sammen, for å ha noe avledning fra den personlige situasjonen. Dette har gjort at OSF har gitt salgsinntekter fra fastelavnssalget til bruk for koblingene. I tillegg har Amundsens legat og Rebekkaloge gitt tilskudd som har blitt brukt til ulike treff for Ressursvenner og deltagerne.

Kapittel 4. Oppsummering

Mange som jobber med voldsfeltet mener at prosjektet har vært en stor suksess. Forskjellige årsaker ligger til grunn til det. Først og fremst er det selvfølgelig den uvurderlige innsatsen fra de frivillige, de har åpnet hjertene sine, og de har bidratt med tid og omsorg. I tillegg har alle tre de samarbeidspartnere satset mye på prosjektet og har brukt store ressurser. Det har vært en kontinuerlig dialog mellom alle som var profesjonelt involvert i prosjektet som har gjort at prosjektet har blitt så godt og vellykket som vi mener det har blitt.

Takket midlene prosjektet har fått fra ExtraStiftelsen, Oslo Kommune og flere legater har Oslo Sanitetsforening kunne drive profesjonelt arbeid med kvalitet og kunnskap. Det har vært 85 koblinger. Vi vet kun om en kvinne som flyttet tilbake til voldsutøver mens hun var koblet med en Ressursvenn. Det antas derfor at det å ha en Ressursvenn hjelper med å forebygge at kvinner går tilbake til overgriperen. Resultatene til NOVA-rapporten som forventes i oktober i år blir nyttig for å kunne forbedre tiltaket.

Oslo Sanitetsforening synes tiltaket er svært relevant og viktig og har derfor gjort prosjektet til fast virksomhet i organisasjonen, under nytt navn Ressursvenn. De neste årene skal Ressursvenn i OSF fortsettes og forbedres, med behovene til voldsutsatte kvinner som utgangspunkt. OSF ønsker å bidra med deling av sin erfaring til N.K.S. slik at prosjektet blir tilgjengelig til mange flere i landet.